

B(j)egunci-rad na ulozi Mathilde

Matković, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:774057>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA KAZALIŠNU UMJETNOST**

**DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI
SMJER GLUMA**

LUCIJA MATKOVIĆ

B(J)EGUNCI – RAD NA ULOZI MATILDE

DIPLOMSKI RAD

MENTOR: doc. art. Domagoj Mrkonjić

Osijek, 2023.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, **LUCIJA MATKOVIĆ** potvrđujem da je moj diplomski rad pod naslovom **RAD NA PREDSTAVI B(J)EGUNCI - RAD NA ULOZI MATILDE** te mentorstvom **doc.art. Domagoja Mrkonjića** rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. O PREDSTAVI	2
3. AUDICIJA.....	4
4. RAD NA PREDSTAVI, METODE I ETAPE.....	5
4.1. PLANINARSKI DOM, IMPROVIZACIJE	5
4.1.1. PRIČA O MOM „BJEGUNCU“	6
4.1.2. MATILDA.....	8
4.1.3. IMPROVIZACIJE	10
4.2. KOLAŽIRANJE.....	11
4.3. KAZALIŠNA SALA.....	13
4.4. HALA, PREMIJERA	18
5. REKVIZITI I KOSTIMI	19
6. GLAZBA	22
7. ZAKLJUČAK.....	25
8. LITERATURA	26
9. SLIKE	26
10. SAŽETAK	27
11. SUMMARY.....	27
12. ŽIVOTOPIS.....	28

1. UVOD

Posljednja godina studija započela je onako kako sam i zamišljala, istraživački i radno. Dobila sam priliku da igram u predstavi „B(j)egunci“ u režiji redatelja Dušana Mamule. Predstava je rađena u Novom Sadu u Srbiji a premijera se odigrala 5. ožujka 2022. godine u Hali 1 Novosadskog Sajma, (Novi Sad) u okviru programske cjeline multimedijalnog paviljona književnosti „Seobe duša“. U cilju jačanja regionalne dimenzije i sagledavanja problema migracija projekt je realiziralo novosadsko Udruženje studenata umetničkih delatnosti 23, u suradnji s Udruženjem „akustikUm – Muzičke omladine JMBH“ iz Tuzle i Akademije za umjetnost i kulturu iz Osijeka. Završni diplomski rad zamišljala sam kao projekt u kojem bih pokušala primijeniti znanja koja sam stekla tijekom studiranja. Osim toga, htjela sam se posvetiti temi koja me intrigira, te suočiti se s praznim papirom kako bih sve izgradila iz početka. Na kraju se nekoliko elemenata uskladilo – dobila sam priliku sudjelovati u predstavi gdje su se tekst i radnja realizirali kroz improvizaciju. Tema je bila zanimljiva, a dodatno sam imala priliku surađivati s glumcima koji dolaze iz različitih jezičnih i kulturnih područja, s različitim obrazovnim pozadinama, interesima i ambicijama. Istodobno, do sada nisam imala iskustvo rada na sličnim predstavama.

U okviru rada, prikazat ću nastanak predstave, analizirati svoj doprinos ulozi koju sam igrala te prikazati konačni ishod. Detaljno ću istražiti postupke i aktivnosti koje smo poduzeli kako bismo stvorili cjelinu predstave. Proces je bio podijeljen u niz ciklusa koji su zahtijevali kontinuirane prilagodbe a o tim promjenama ću kasnije pružiti dodatne informacije. Svaka od tih modifikacija i zadataka imala je utjecaj na moj angažman i izgradnju uloge, što ću postupno razraditi. Pri izradi rada, koristila sam se dnevnikom koji sam vodila tijekom cjelokupnog procesa rada na predstavi.

2. O PREDSTAVI

Ideja za predstavu proizašla je iz iskustva redatelja Dušana Mamule i njegovog prijatelja i kolege, Domagoja Mrkonjića. Godinama su svjedočili selidbama njihovih zajedničkih prijatelja u inozemstvo zbog nedostatka prilika u našim zemljama, stoga su odlučili stvoriti priliku međunarodnog karaktera. S obzirom na prekomjernu produkciju mladih umjetnika u našem okruženju, na početku su razmišljali o stvaranju fonda za podršku nezavisnoj kulturi i poticanju suradnje između glumaca iz Novog Sada i Osijeka, a kasnije im se pridružila i treća strana, Tuzla. No, ubrzo su uvidjeli da bi troškovi i logistika takvog projekta bili preveliki za njih dvojicu. Rješenje se nametnulo - stvaranje autorskog projekta s međunarodnim ansamblom umjetnika različitog statusa, uključujući studente, absolvente, glumice i glumce.

Premijera predstave pod nazivom "B(j)egunci" održana je 5. ožujka 2022. godine u prostoru Novosadskog Sajma u sklopu programa Europske prijestolnice kulture, te je bila dio manifestacije pod nazivom "Seobe duša", koja je bila sastavni dio multimedijalnog paviljona posvećenog književnosti. Tijekom deset dana, manifestacija "Seobe duša" je kroz književnost, izvedbene umjetnosti i vizualne elemente oslikala raznolike utjecaje migracija na kulturu.

Redateljsku ulogu preuzeo je Dušan Mamula, za kostimografiju je bila odgovorna Lara Bunčić, a za scenografiju Ana Ilić. Za dramaturgiju zaslužni su Vukašin Lalović, Domagoj Mrkonjić i Dušan Mamula. U predstavi glume: Dušan Mamula, Domagoj Mrkonjić, Vukašin Lalović, Lucija Matković, Magdalena Živaljić Tadić, Irma Zukić, Mirjana Đan, Ana Milosavljević, Eldar Zubčević, Ermin Avdić, Sadika Avdić, Jovan Mijović, Jovana Pleskonjić, Lara Bunčić, Ana Ilić i Stefan Ostojić / Marijan Josipović.

Projekt „B(j)egunci" postavio si je za cilj rasvijetliti uzroke i okolnosti migracija, sprječavati buduće migracije, te poduprijeti migraciju s namjerom povratka i unapređenja matične sredine. Kroz izvedbu istraživana su ključna pitanja – kakva bi za nas bila idealna zajednica, svijet, društvo i zemlja. Mogu li zajednice opstati, možemo li se pridržavati uspostavljenih pravila, te je li moguće naći sreću i ostvarenje u tim okolnostima.

Predstava je ispunjena dinamikom, zabavom, intrigama, ljubavlju, konfliktima i glazbom, sve s ciljem da zajedno razmotrimo mogućnost napuštanja ustaljenih obrazaca ponašanja i započnemo nešto novo, kako sami tako i u interakciji s drugima.

Likovi u predstavi su ljudi koji su zbog određenih razloga napustili dotadašnji način života, svoju okolinu i pristupili zajednici koju je nekada davno osnovao Darko, daleko od civilizacije, u šumi, na zamišljenoj tromeđi Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Svaki od likova imao je svoju ideju o tome tko je “Darko”. On je nekome bio partner, tiha ljubav iz mladosti, inspiracija, brat, a drugome zlostavljač ili pak samo utjelovljenje zla. Na kraju je glavni sukob i proizišao iz iskrivljenih percepcija naših likova, te se prava istina o Darku saznaje na kraju.

Slika 1: B(j)egunci

Svi likovi su na sceni u isto vrijeme, stoga je mnogo događanja i radnji. Pri dolasku na predstavu, svatko u publici imao je priliku čuti pravila za gledanje predstave. Bilo je potrebno odabrati kojeg/koje će likove pratiti i čiju će priču željeti čuti. U odabiru su publici pomagale napisane biografije svih likova koje su mogli pročitati. Na raspolaganju je bilo četrnaest

likova u prostoru maloga sela od sedam kuća s glavnim trgom, ulicama i obližnjom šumom. U svakom trenutku gledatelji su slobodno mogli mijenjati pozicije i fokus na različite priče. Ovisno o tome kojeg su lika odabrali, stvarnost koju su vidjeli je iz perspektive toga lika. To bi značilo da dvoje ljudi koji gledaju B(j)egunce na način da prate dva različita lika, imaju potpuno drugačiju perspektivu cijele priče tj. svih događaja. Svatko u publici je na kraju imao svoju istinu, baš kao i sami likovi. Raspolagali su s različitim informacijama, znali su tajne vezane za likove i vidjeli drugačije odnose.

Zbog specifičnosti teme i izraza, predstava je trajala oko tri i pol sata s dvije pauze. Iako su tijekom predstave mijenjali pozicije i kretali se kroz prostor, gledateljima su cijelo vrijeme na raspolaganju bila i sjedeća mjesta.

3. AUDICIJA

Sve je započelo 2021. godine, kada sam dobila poziv Dušana Mamule kazališnog redatelja iz Novoga Sada. To je bio poziv za video audiciju za njegov projekt „B(j)egunci“. Zainteresirao me njegov okvirni opis projekta, istraživački princip rada, pitanja i razmišljanja vezana za migraciju i napuštanje domovine te sam odlučila sudjelovati. Za audiciju je bilo potrebno snimiti i poslati odgovore na slijedeća pitanja:

1. Jeste li ikada razmišljali da odete iz Vaše zemlje? Što Vas je navelo na to razmišljanje?
2. Zna li ljude vaše dobi koji su napustili zemlju? Zašto su otišli? Što ih je na to nagnalo?
3. Zna li ljude koji su se vratili iz inozemstva? Zašto su se vratili?
4. Koji je Vaš stav o tome zašto ljudi napuštaju zemlju? Koji su Vam najzanimljiviji razlozi za odlazak?
5. Može li se nešto promijeniti u našoj zemlji (Srbiji, Hrvatskoj ili Bosni i Hercegovini) kako bi se utjecalo na emigraciju?
6. Imate li želju raditi na tom polju? I mislite li da bi to imalo ikakvog efekta? Kako?

Poslala sam video uradak sa snimljenim odgovorima, a nedugo nakon toga dobila sam povratnu informaciju da sam prošla audiciju. Tad još nisam bila svjesna da me čeka najluđi proces rada na predstavi i samoj ulozi.

Pitanja na koja sam trebala odgovoriti bila su začetak aktivnijeg promišljanja o tome što meni znači dom, država i društvo u kojem živim. Počela sam sve više primjećivati dobre i loše strane istoga, te razmišljati o tome što bi se moglo promijeniti, kako bi se i ja mogla promijeniti. Takav način istraživačkog rada ostao je do samog završetka i finalnog projekta naše predstave „B(j)egunci“.

4. RAD NA PREDSTAVI, METODE I ETAPE

Rad na predstavi odvijao se u tri ciklusa:

1. dio: u planinarskom domu Stražilovo na Fruškoj gori nedaleko Novog Sada (20.9.-3.10.2021.)
2. dio: u privatnoj kući u Bukovcu, također na Fruškoj gori (16.12.2021.-20.12.2021.)
3. dio: kulturna stanica Barka i kazališna sala u Gimnaziji Laze Kostića u Novom Sadu (5.2. – 1.3.2022.)
4. dio: Hala 1, Novosadski sajam (01.03. – 5.5.2022.)

4.1. PLANINARSKI DOM, IMPROVIZACIJE

Redatelj Dušan Mamula okupio je glumce iz Srbije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske, te nas na svojevrsan način izolirao od grada i njegovih utjecaja, kako bi zaista mogli okusiti udaljenost od vreve i pokušati oformiti zajednicu koja će se posvećeno baviti i djelovati u kreativnom procesu. Slijedećih petnaest dana bili smo smješteni na vrhu Fruške gore u planinarskom domu Stražilovo, okruženi šumom, ispijali smo jutarnje kave, razgibavali se uz pjev ptica i miris prirode te krenuli u našu ludu avanturu. Na samom početku shvatili smo da je redatelj okupio četrnaest različitih ljudi iz tri različite države, različitog akademskog obrazovanja, gdje svatko nosi svoju kulturu, životno iskustvo i poimanje samoga kazališta. Za njega, ali i za nas glumce ovakav proces bio je svojevrsni eksperiment kroz koji smo pokušali naći odgovor – mi kao glumci, ali i kao likovi – na pitanje je li moguće izgraditi zajednicu u kojoj bi naši likovi voljeli živjeti.

Ovaj ciklus započeli smo radom s već pripremljenim materijalom. Naime, svatko od nas je prije dolaska trebao napraviti intervju, pripremiti priču jednog stvarnog “bjegunca“, osobe koja živi u inozemstvu ili koja je tamo živjela pa se vratila u svoju domovinu. Izbor osobe je bio važan, te smo trebali naći nekoga čija nas priča privlači, inspirira, zaokupljuje,

intrigira, te promisliti kakva bi ta osoba bila kao „lik“ u predstavi i bi li ju htjeli tumačiti. Neka od pitanja u intervjuu bila su sljedeća: Zašto ste otišli ili se vratili? Što je tamo bilo bolje/gore? Što ste očekivali i čemu ste se nadali? Postoje li neki događaji odande ili odavde koji su Vas obilježili kao osobu ili su značajni za vaš životni tok? Jeste li imali namjeru vratiti se za stalno? Što bi trebalo ovdje uvesti s istoka/zapada? Postoji li i dalje želja za povratkom u svoju rodnu domovinu? Što je za Vas dom? ...

4.1.1. PRIČA O MOM „BJEGUNCU“

Budući da sam odrasla u kraju gdje su ljudi prije otprilike šezdeset godina napuštali domove u potrazi za boljim životom u prekomorskim zemljama, često sam slušala priče o njihovim iskustvima i svakodnevnom životu. Kada bih zatvorila oči i zamišljala njihovu priču, pred očima bi se pojavljivale slike kao da gledam isječke iz crno-bijelih filmova. Djeca na obali s bijelim maramama mahala bi rukicama prema onima koji su se ukrcavali na parobrode, krećući se prema dalekom horizontu, u tuđinu, prema dalekoj Americi. Upravo to me potaklo da za svog „bjegunca“ odaberem nekoga tko je imao takvo iskustvo.

Barba Šime je rođen 1952.godine na Dugom otoku, u mjestu Brbinj nedaleko Zadra. On je drugo dijete u obitelji, ima stariju sestru i brata te jednog mlađeg brata. Na pitanje kakav je bio život na otoku, po čemu pamti svoje djetinjstvo odgovara kako je otok bio žalostan i gladan od svega. Škrta zemlja nije mogla puno toga proizvoditi, niti se moglo od toga zarađivati. Imali su masline, krumpir, koju vočku i malo povrća. Sir se pravio od kravljeg i ovčjeg mlijeka. Uz ovce i krave imali su magarce za vuču, jednog vola i koju kokoš. Ovce se držalo u gori, u šumi, u ograđenom dijelu, dok su krave išle na ispašu i vraćalo ih se u staju pored kuće. Živjelo se i od ribolova, a ako bi se slučajno malo više ulovilo, moglo se ribu prodati ženama čiji su muževi na brodu. To je, kako Šime kaže, bio težak život, živjelo se od onoga što si sam uzgojio i uhvatio.

Imao je rodbinu u Americi, u Kaliforniji u gradu San Pedro. Onamo je otišao trbuhom za kruhom, sa svojom mamom kada je imao petnaest godina. Kod kuće su mu ostali otac, brat i sestra da se brinu za baku i djeda, te su čekali da mama sredi papire za njih da i oni pođu. Na otoku su bili gladni, budućnost je bila nikakva, nisu mogli ići u srednju školu jer je na otoku postojala samo osnovna škola, a smještaj u Zadru ili novac za stalno putovanje brodom i natrag nisu imali. Odlazak u Ameriku je bio jedina solucija koja je davala neku nadu. S knedlom u grlu govori kako se izgubljeno osjećao kad je odlazio, tužno,

ostavio je svoje društvo, prijatelje koje pamti kako mašu bijelim maramicama s rive dok njegov brod odlazi.

U Americi je išao u srednju školu, radio prije i poslije nastave, noćne smjene, zbog čega je u školi imao problema jer nije bilo dopušteno raditi više od 20 sati tjedno. Radio je sve, od pumpne stanice, 6 tvornica ribe, 5 brodogradilišta, ribario je na tunolovcima, prodavao flaširanu vodu od kuće do kuće, bio obalni čuvar, itd... Uvijek je imao isti cilj, a to je da u „obali“ postane neki poslovođa, da upravlja svojim timom, brodovima, što si je sam postigao svojim trudom. Kroz godine i mnogo rada, došao je do najveće pozicije.

Najteži događaj koji ga je posebno obilježio bio je pad tereta od 1100 kg s broda na njegovo tijelo. Iako se na njemu ne vidi da ima ikakvih zdravstvenih problema, niti o tome govori ili pokazuje, Šime itekako trpi posljedice tog udara. Za najradosniji događaj odgovara „Nema ništa lipše nego kad vidiš da su ti dica krenila dobrim putem i kad vidiš svoju unučad.“

Šime je rekao da mu je u Americi bolje jedino jer su uz njega bila djeca. U Hrvatskoj ga živciraju neodgovorne građevinske firme i ljudi koji kasne. Kod njih je tamo drugačije i sve brže. Papirologija se lakše sređuje i prije si možeš izgraditi kuću, a ne kao u Hrvatskoj što moraš ići „od Boga do Pilata“. U Americi više nema posla kao onda kad je tek došao, i žao mu je zbog toga te spominje da si tad mogao birati posao. U Americi mu nedostaje domaća travarica i orahovac, ali nema veze, kaže, bude mu veći gušt kad dođe na svoj otok i tu je popije. Riba je dobra, ali ne možeš loviti koliko hoćeš kao kod nas, zakon je strog i to je dobro jer postoje pravila koja se poštuju i papreno se naplaćuje. To bi trebalo uvesti i kod nas (dok je pričao o pretjeranom izlovu ribe u Hrvatskoj, jako se naljutio). Treba poštivati more i čuvati ga.¹

Nakon predstavljanja „naših“ bjegunaca, razgovora o tome što nam znači bijeg, dom, odlazak, koji su potencijalni razlozi odlaska ili povratka u zemlju, političkim situacijama, nastavili smo sa zadacima redatelja. Sljedeći zadatak bio je kratko opisati lik kojeg bi želio igrati, navesti razlog njegovog “bijega” i razlog priključenja zajednici udaljenoj od civilizacije, te koja bi mu bila namjera i polje djelovanja u zajednici.

Ovaj zadatak je bio dosta čudan, jer se inače u predstavi glumcu dodjeli lik koji na njemu izgrađuje ulogu, a u ovom slučaju svi smo imali slobodu pripremiti sami sebi prostor i

¹iz dnevnika rada, 19.rujna 2021.

oblikovati vlastiti lik. Svoj lik mogli smo obojati elementima iz prijašnjeg zadatka, usaditi u njega sjene karaktera našeg bjegunca, njegovih stvarnih događaja iz života, tajni i želja, koristiti njihova i osobna životna iskustva kao sjeme kreativne imaginacije, ili pak sve to odbaciti i krenuti iz nečeg sasvim drugog. Sloboda i povjerenje koje nam je dao redatelj bili su u isto vrijeme zanosni i ograničavajući.

„Što nas može ozariti, uzbuditi našu dušu, ako li ne zamisao mašte koja nas je obuzela! Da bi odgovorila na sve zahtjeve koji joj se postavljaju, nužno je da mašta bude živahna, aktivna, osjetljiva i dovoljno razvijena.“²

4.1.2. MATILDA

Zamišljam svog lika nekako ovako:

Uzemljena, s obje noge na zemlji. Zna što želi, konkretna je, a do toga je bio dug put. Putovala je mnogo, sama. Samoća je njena jako dobra prijateljica. Nakon dugog puta i nemira kojeg je nosila sa sobom, uspijeva se usidriti u malom selu, u zajednici udaljenoj od grada, na tromeđu Bosne, Hrvatske i Srbije. U njenoj kući je dug hrastov stol. Šareni jastučići na sjedalicama, oko sjedalica svoj rep izvija tigrasta maca. Mnogo je svijeća. Miriše na vaniliju, ruže, prijateljstvo i sklad. Ona voli proljeće i ljeto, tada otvara vrata balkona koja vode na terasu. Bijele zavjese vijore na laganom povjetarcu. Osjeti se miris šume i čuju se ptice. U predvečerje sjeda za stol sa svojim prijateljima i miriše hrana koju je pripremila. Žice gitare nose ugodne melodije, netko je zaplesao, gibanje je mekano, tik uz stol po crvenom tepihu. Vino, smijeh, pjesma... Puno pjesme. Često je ovako. Ona nosi dugu haljinu, crnu s crvenim ružama. Bosa je. Smije se, puno se smije. Voli biti s tim ljudima, i oni vole biti s njom. Ima čvrstu energiju koje je svjesna i raspoložbe s njom onako kako ona želi. Odlučna je i nježna. Promatra oko sebe i upija, često tiha. Vrlo često ju ono što vidi i osjeća oko sebe potakne da piše, da stvara kroz tekst, pjesmu, sliku i zvuk. No, to nije uvijek bilo tako.

Nekoliko godina prije dolaska u zajednicu poginuo joj je partner kojeg je silno voljela. Poginuo je na moru i tijelo mu nikada nisu pronašli. On je bio njen dom kojeg je izgubila. Kroz samoću, suočavanje sa svime, kroz tugu, tjeskobu i bijes, odlazi iz kuće i mjesta u kojem je živjela s njim, i odlučuje putovati. Taj put bio je popločan čežnjom, kao da ga je htjela pronaći u svim onim stvarima, mjestima, ljudima koje su davno zamišljali da će zajedno upoznati. I u tome se gubila. Kad joj se ukazala prilika da dođe i upozna zajednicu,

² K. S. Stanislavski, *Rad glumca na sebi 1*, CEKADE Zagreb, Zagreb, 1991., str. 93

osjetila je da mora i želi ostati s tim ljudima. Bila je umorna od lutanja i ondje osjetila prihvaćanje, priliku izliječiti srce i um, izgraditi svoj dom. Njena namjera bila je dati svoja znanja drugima, učiti od njih, pomoći im. Sada živi svaki trenutak i događaj u potpunosti, prima i daje, udiše i grije, sluša i odašilje. Pleše flamenco.³

To je bio prvi dah, rođenje lika Matilde. Naravno, ovo je bio samo početak. Duboko nadahnutu elementima kao što su beskrajno more, neodoljiva daljina, putovanje brodom i snažna čežnja, postupno sam započela tkati niti svoga lika. S pažljivim detaljima, korak po korak, oblikovala sam bit svoga lika i započela putovanje prema cilju konačnog ostvarenja uloge koja me čekala.

Slika 2: Matilda

³ iz dnevnika rada, 22. listopad 2021.

4.1.3. IMPROVIZACIJE

„Tek skupno izmišljanje, odnosno skupno osmišljavanje, točno određuje o kakvoj je vrsti kazališta riječ. Riječ je o kazalištu u kojem je predstavu smislio/stvorio/osmislio skup ravnopravnih stvaralaca, dakle kolektiv, u kojemu je dokinuta uobičajena podjela na autore, suradnike i izvođače.“⁴

Nakon što smo svi pročitali ono o čemu smo pisali, prešli smo na slijedeći korak- oživljavanje likova. Krenuli smo u jednostavne improvizacije a to je bila prilika da svatko od nas istražuje svog lika i druge likove, te stvori organsko jedinstvo tijela i misli kako bi lik mogao djelovati u određenim okolnostima. Improvizacije su se kasnije sve više razvijale, zahtijevale sve veću posvećenost, fokusiranost, disciplinu, maštovitost, prepuštanje i kreativnost. Također, svi glumci su cijelo vrijeme bili na sceni. Redatelj je uveo zvono koje je označavalo početak i kraj improvizacije koja je ponekad trajala i do nekoliko sati. Scena i prostor za probu je bila mala dvorana, a kasnije smo koristili vanjski prostor planinarskog doma i park koji se pružao ispred njega. Radnja predstave odvijala se u izoliranom selu u šumi, izoliranost i probe u prirodi bile su od velikog značaja svakom od glumaca, pogotovo kada smo se u završnoj fazi predstave prebacili u veliku betonsku halu. Senzacija koračanja po zemlji, melodija krošnji koja igra s povjetarcem, harmonija cvrkuta ptica i mirisni tragovi prirode – sve su te impresije ostale urezane u svaki lik i u samim glumcima. Svi zajedno uspjeli smo udahnuti šumu u tu promijenjenu stvarnost i udahnuti joj život, uz pomoć sačuvanog emocionalnog pamćenja. Na neki način, ovo je bila primjena Strasbergove metode, gdje smo iskoristili našu osobnu senzornu dubinu kako bismo razvili sposobnost namjernog ponovnog stvaranja uvjeta potrebnih za izvođenje radnji nabijenih osjetilima i emocijama koje smo već prethodno iskusili u stvarnom svijetu. Prisjećali smo se vlastitih emocija i iskustava kako bi oživjeli likove i stvorili autentične trenutke na sceni, te smo se fokusirali na unutarne emocije i unutarne procese.

„Velika tajna...za pokretanje strasti (u drugima) je da sami budemo pokrenuti koristeći vizije ili iskustva iz života, pri čemu su slike odsutnih stvari tako predstavljene umu da nam se čini da ih vidimo svojim očima i da ih imamo pred sobom.“⁵

⁴Višnja Kačić Rogošić, *Skupno osmišljeno kazalište*, Hrvatski centar ITI, 2017., str 295.

⁵ Archer, William, *Masks or faces?: A study in the Psychology of Acting*, Kessinger Publishing, LLC, 2010., str.106, *The great secret...for moving the passions (in others) is to be moved ourselves" [using visions or experiences from life] "whereby the images of things absent are so represented to the mind that we seem to see them with our eyes, and to have them present before us.*

Radeći s redateljem na kraju svakog dana zajedno smo analizirali koje su scene i trenuci iz improvizacija ključni za napredak radnje. Pažljivo smo promišljali o scenama, dubljim namjerama likova te smo odabrali događaje koji su bili bitni za priču. Istodobno nismo se bojali odbaciti elemente koji su bili nepotrebni ili nelogični. Te elemente nismo doživljavali kao greške, već kao normalan i koristan dio procesa iz kojeg smo mnogo naučili. Takav pristup, koji se oslanjao na improvizacije i stvaranje likova kroz interakciju, zahtijevao je kontinuirani proces isprobavanja i ispravljanja. Ponekad se dogodilo da glumac reagira na sceni više prema vlastitom instinktu, nego prema unutarnjem svijetu lika. Ovo je zapravo bio koristan trenutak za razumijevanje granice između osobnog svijeta glumca i uloge koju je oblikovao.

Svaka sljedeća improvizacija nadograđivala se na prethodnu, stvarajući tako "sirovu" cjelinu koja je postupno dobivala oblik. Ovaj kontinuirani proces omogućio nam je dublje uroniti u priču i razvijati karaktere na način koji je bio organski i autentičan. Redatelj je također snimao audio i video materijal koji se stvorio tijekom improvizacija, kako bi ga u sljedećem procesu mogao zajedno s dramaturgom koristiti za pisanje teksta.

4.2. KOLAŽIRANJE

Plan je nešto izmijenjen – tekst ipak nije napisan. No, redatelj je izrazio svoje oduševljenje ovakvim načinom rada te našim korištenjem slobode koja nam je pružena. On je smatrao da pisanje teksta nije nužno. Umjesto toga, naglasak je stavljen na to da svaki glumac u predstavi duboko razumije svoju unutarnju dinamiku – svoje unutarnje radnje, postupke, način na koji razvija svoje misli, osjećaje i odnose s partnerima na sceni. Vjerovao je da ćemo kroz ovu duboku povezanost s likovima, svi zajedno graditi cjelinu i postići glavni cilj, moći zaokružiti predstavu na uravnotežen način te isti postupak ponoviti u narednim izvedbama.

„Perspektiva glumca-čovjeka, tumača uloge, potrebna je da bismo u svakom trenu boravka na sceni imali na umu budućnost, da bismo odmjeravali svoje unutarnje stvaralačke snage i vanjske izražajne mogućnosti, da bismo ih pravilno rasporedili i razumno koristili materijal koji smo pripremili za ulogu.“⁶

⁶ K.S. Stanislavski, *Rad glumca na sebi II: Perspektiva glumca i uloge*, CEKADE Zagreb, Zagreb, 1991., 100.str

Ovaj dio procesa trajao je nekoliko dana za svakog od glumaca. Bili smo podijeljeni u grupe. Svaka grupa sastojala se od glumaca koji su kroz prijašnje razdoblje i improvizacije izgradili jak partnerski odnos i kao likovi djelovali zajedno u određenim scenama. Na velikom papiru bila je ucrtana tablica za svaki čin. U podjeli tablice nalazila su se imena svakog od likova. U suradnji s redateljem, dramaturgom, scenografom i kostimografom, svaki glumac je pažljivo bilježio kronološki redoslijed događaja i situacije koje su oblikovale njegov lik. Ova metoda nam je omogućila jasno odrediti tijek radnje i događanja, te gdje se svaki lik nalazi u prostoru i što radi u određenom trenutku. Tablice su nam poslužile kao svojevrsni "tekst" koji smo koristili kao vodilju tijekom procesa stvaranja predstave. Ovaj pristup nam je pružio strukturu i koordinaciju kako bismo ostvarili dublje razumijevanje likova, njihovih putova i radnji kroz cijelu priču.

Dušan	Selma	Jasna	Plavi	Pažnja
<p>donoši Domagoju test za trudnoću odlazi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - u kući - priča sa Matkom - odlazi kod Cecilije / Darkov prostor - zaključane prostorije - ko je Darko? - odlazi kod Marine Darko? - dolazi Domagoj pa Cecilija, u isto Selma odlazi, posle toga Cecilija - dolazi Cecilija kod nje 	<ul style="list-style-type: none"> - sporavlja se od Stražila sa Plavim - istražuje Stražila Voli manuskript provesti se Darko - odlazi kod Matilde Matilde - ide kući - kad čuje da je Cecilija došla prelazi kod Selme 	<ul style="list-style-type: none"> - u krevetu / namuran tu je Jasna - 1972/02 - spava - dolazi kod Marine - vraća se kući - čuje da je Cela trudna i čini to dalje po zbiljnosti 	
SLAVIJE POVODOM TRUDNOĆE				trg
<ul style="list-style-type: none"> - matko Matko - ide kod Domagoja - dolazi Sole kod Domagoja priča o III generaciji - odlazi kod Junsraq - kad čuje Jasnu, odlazi 	<ul style="list-style-type: none"> - dolazi Sole kod Domagoja - dolazi Plavi - info o Darku kad kaže da se čupa i unisti Plavi odlazi - Sole odlazi - Jasna ide kod Cecilije Darkova kuća Matilda da priča o Darku je tu. info se ne podudara - matko Domagoj u bati saznaje da hoće da unisti Stražila i supne 	<ul style="list-style-type: none"> - strategija - priča se o Darku i postavlja se pitanje KAKO IZGLEDA DARKO? - istraživanje - dolazi Plavi - info o Darku - dolazi Sole - Stražila kad kaže da se čupa i unisti Plavi odlazi - Sole odlazi - Jasna ide kod Cecilije Darkova kuća Matilda da priča o Darku je tu. info se ne podudara - matko Domagoj u bati saznaje da hoće da unisti Stražila i supne 	<ul style="list-style-type: none"> - odlazi da se raspita - sreće Soleta, u isto - vraća se da Jasni ispriča Soletovu verziju - ide da spase Stražila za Jasnu - u polju Stražila raspravlja sa Domagojom i Soletom šta radi! - urene kod Junsraq da zaštite Stražila 	
razrešenje	<ul style="list-style-type: none"> I Marina - II- II Slavica - II- III Sole sa Domagoj IV Matilda - II- + Cecilija 	saznaje se to je Darko!		trg
... to be continued				

Slika 3: određivanje događaja i tijeka radnje

Također, dio pismenog procesa bilo je ispisivanje utisaka o likovima. Na papire smo napisali imena likova, svaki papir za jedan lik. Pod svakim imenom, glumci su zapisivali kako njihovi likovi doživljavaju druge likove, što misle o njima, kakve osjećaje imaju prema njima, što bi im željeli reći i kakve ciljeve žele postići u interakciji s njima te kako bi htjeli razvijati odnose.

4.3. KAZALIŠNA SALA

U prethodna dva ciklusa rada bavili smo se improvizacijama i određivanjima glavnih događaja. Kolažiranje događaja funkcioniralo je na papiru, ali neke stvari u praksi i na sceni morale su biti promijenjene. Upravo to se odvijalo u ovom razdoblju. Glumci su ponovno bili zajedno, pregledali smo ispisane papire, tablice i činove. Neke stvari su bile nelogične za potpuni razvoj glavnih linija likova pa su se morale dodati ili oduzeti neke radnje i postupci, promijeniti motivacije. Pošto smo svi bili na sceni u isto vrijeme, većina tih promjena odražavala se na sve ostale likove. Na koji način? Ako je lik A morao ubaciti dodatnu radnju ili se morao dogoditi novi događaj to je odužilo trajanje “njegove” scene. Na taj način je lik B morao također “oduzeti” svoju scenu, jer mu je sljedeći događaj bio susret s likom A. Upravo to usklađivanje da petnaest likova bude uhodano bilo je najteže. Vrlo često smo se zaustavljali i diskutirali o tome što i kako promijeniti, mijenjali smo prostorne putove i akcije, što je zahtijevalo puno aktivne pažnje, slušanja, uvažavanja, domišljatosti, koncentracije i fokusa.

Uz to, svatko od glumaca je pročitao papir na kojem su zapisani utisci o njegovom liku iz vizure ostalih likova (zadatak koji smo imali u prošlom ciklusu). Ovaj dio je bio posebno zanimljiv jer sam pročitala neke stvari do kojih do tada nisam bila svjesna. Većina likova na Matildu su gledali kao na utočište, dom, sigurnost, majku – što je kasnije postao i glavni opis Matilde u programskoj knjižici. Ti komentari bili su mi poticaj da snažnije razvijam nježne i zaštitničke crte njenog karaktera, da prodrem dublje u psihologiju svoga, ali i tuđih likova, razumijem motive i ambicije te razvijam autentične odnose i reakcije u sklopu predstave. Ovaj zadatak dao je priliku glumcima da istraže dodatnu dubinu svojih likova i međusobnih interakcija, doprinoseći bogatstvu i složenosti uloga, kao i same predstave.

*Slika 4: proba u kazališnoj sali
Laze Kostića*

Nakon što smo sve pročitali, redatelj je predložio novu improvizaciju koja bi nam omogućila da dublje upoznamo i razvijamo naše likove. Svaki glumac je zauzeo prostor u kazališnoj dvorani, označen kao soba u kojoj njegov lik boravi. Zadatak je bio izolirati se i istražiti što njegov lik radi kada je sam. Ova improvizacija je za mene predstavljala oslobađajući trenutak jer sam Matildi dopustila da se slobodno izrazi. Uživala sam u stvaranju Matildinog rituala priprema čaja, njezina načina oblačenja, nježnog vezivanja marame oko glave, udisanja osobnog prostora obogaćenog mirisima jasmína i mirisnih štapića. Također, istaknula sam neke od njezinih gesta koje su me posebno zaintrigirale, te sam se detaljno posvetila istraživanju njezine osame kroz pisanje i bolje upoznavanje s njezinim unutarnjim svijetom.

Otađbina

Prosuli te po moru a ja ti tražim grob

u nepoznati plićak položim cvijeće

val raznese

opet ti berem, evo i tratinčice!

val raznese

skupila bih te na jedno mjesto i kao fetus obgrlila

pletem pletenicu od pupčane vrpce
Gdje ti je otađbina, gospodine moj?
i krećem na put tražeći mjesto tvoje
gledam ljude, sjede, imaju svoj stol, svoje drvo
pomislim posadit ću ti kesten i čekati jesen da rodi
u jesen rukama prosipam žar po plodovima da zamiriše
bljutavo je, gospodine moj, izrigat ću bijes po šumi, po moru, po onima što odvode
Gdje ti je otađbina, gospodine moj?
Sjesti ću, umorna od puta i pružiti noge zemlji, da odustanem
pa sve gledam krvave žuljeve na njima
ogledam se u mjehurićima vode
kao da sam more skupila među prste
pomislim more se ne da skupiti
smijem se, Kapetane moj, i tu si ih zajeb'o!
svojataš more, a ja svojatam mjehuriće
hodam na petama tražeći mjesto
pa mjehure gazim da se rasprsnu po zemlji
nek poteče, oslovljavam ga, Naše more.
Na otađbini našoj dočekujem umorne
onako kako bih tebe, Kapetane
otvaram im vrata i stavljam papuče na noge
čaj je od nane
oprati ću im glave i mazati grube dlanove
“ljubi tamo gdje boli”

u putnicima te masiram

u njima otpetljavam tvoje čvorove

u našoj otađbini

u našem moru

dočekujući putnike, obećajem, neću više biti umorna⁷

Slika 5: Matilda

Kroz cijelu improvizaciju redatelj, scenograf i kostimograf kružili su po prostoru, promatrali nas i zapisivali zanimljive trenutke i situacije koje smo stvorili. Neke elemente naših “samoća” razvili smo kasnije u scene pa je tako i Matilda izgovarala svoju poeziju. Ovakav pristup istraživanju života lika i gradnji uloge dok te u tišini promatraju redateljjeve oči, do danas nisam nikadiskusila Inače, u radu na ulozi volim razviti određene elemente koji neće biti izravno vidljivi publici, ali meni kao glumici pružaju važan temelj. To mogu biti

⁷ Matildina pjesma, započeta u prijašnjem zadatku i dovršena u ovoj improvizaciji

tajne lika, njegove motivacije, ključni događaji iz njegove prošlosti, hobiji i slično. Pimjerice, ako igram lik kojeg publika vidi isključivo na njegovom radnom mjestu i dalje ću u svojem dnevniku rada posvetiti mnogo stranica njegovim osobnim aspektima izvan tog okruženja ili iza zatvorenih vrata. Razmišljam o njegovim hobijima, željama u životu, zašto voli ili ne voli svoj posao, kakve tajne krije, što ga inspirira i tako dalje. Sve ovo čini moj lik živim i stvarnim.

Ovakav pristup je ono što me privlači glumi – sloboda izraza unutar određenih okvira. Ta sloboda mora biti ispunjena pažljivošću, dosljednošću i logičnošću. Što više ulazim u svoj lik, to bolje razumijem i gradim odnose s drugim likovima. Nerijetko se u radu na predstavama događa da redatelj nema vremena baviti se nekim likovima i odnosima, što se kasnije može manifestirati zbunjenošću na licima publike ili jednostavno lošim krajnjim produktom. Zbog toga smatram da je svaki glumac odgovoran za ulogu koju ima, da “domsko posvećenje” (kako smo to na akademiji kao studenti nazivali) mora biti prisutno kada su u pitanju velike, ali i male uloge. Točno takav posvećeni pristup, kontemplacija i dubinsko uranjanje za mene predstavljaju neprestani trening i igru. Svaki put iznova, ovaj proces me priprema da na probama budem potpuno pripremljena za suradnju, da budem spremna na suigru te da djelujem s lakoćom i da samu sebe iznenadim. Ovaj kontinuirani rad me osnažuje i omogućuje da se osjećam sigurno u svojoj izvedbi, jer znam da sam istražila sve nijanse i dubine svog lika. To mi pruža slobodu da se spontano odazovem na sve što se događa na sceni i da svaki put donesem nešto novo i jedinstveno predstavi. Ovaj proces me podsjeća na važnost neprekidnog rasta i razvoja kao umjetnika, što donosi svježinu i autentičnost svakom nastupu.

„Gledanjem samoga sebe, glumac doživljava samoga sebe kao stvaraoca, aktivira svoje unutrašnje oko koje mu postaje glavnim regulativom u procjeni vlastitih sposobnosti.“⁸

Ako svaka pojedina osoba odgovorna za stvaranje cjelokupne predstave preuzima svoju ulogu s odgovornošću, dubokim razmišljanjem i aktivnim djelovanjem, te radi s ciljem da doprinese kolektivnom uspjehu, umjesto da se fokusira isključivo na sebe, tada postoji velika vjerojatnost da će krajnji produkt biti dobar. Vjerujem da upravo ta sinergija i usklađeno djelovanje svih pojedinaca poput malih kotačića velikog stroja, stvaraju temelj za stvaranje predstave koja će biti inspirirajuća za publiku.

⁸ Nikola Batušić, *GAVELLA KNJIŽEVNOST I KAZALIŠTE*, Grafički zavod Hrvatske, 1983., str 240.

„Redatelj je pak zahvat (...) njegova gesta nije nikad neki dirigentski znak za nastup „glumčeve geste”. Njegovo stvaranje može biti samo raščlanjivanje i upravljanje, pa i ritmiziranje doživljenog tkiva, koje je zajednička stvaralačka podloga za cijeli kazališni kolektiv. Niti toga tkiva mogu teći preko raznih vretena, no one se slijevaju u jedan splet i kao takav izlaze pred gledaoca samo preko glumčeva doživljenog instrumenta.“⁹

Kada smo sve zaokružili u cjelinu, ostalo je još nekoliko dana do izvedbe, a nekoliko zadnjih proba odvijale su se u novom prostoru, u kojem smo naposljetku i igrali.

4.4. HALA, PREMIJERA

Iz male kazališne dvorane u gimnaziji ulazimo u prostor Hale 1 Novosadskog sajma. Ovo razdoblje je za cjelokupni tim bilo ključno, trebali smo raditi kao ekipa, i u tome smo uspješni. Prilagodili smo urađeni materijal veličini scene koju smo dobili – otprilike dvadeset puta većoj sceni od kazališne sale u kojoj smo radili. To je bio veliki izazov za sve nas, ali nismo odustajali, iako smo do premijere imali svega pet dana i probe su počinjale nakon ponoći, te trajale do šest sati ujutro, nakon kojih bi s redateljem uz doručak za okruglim stolom nastavili diskutirati o tome što je na probi bilo dobro a što ne.

Na dan premijere osjećala sam se sigurno u svoj lik i ulogu, što je bio divan osjećaj. Bila sam ponosna na sve nas, na cijeli tim i naše kolektivno dostignuće, i s optimizmom i radošću stupila sam na scenu zajedno sa svojim kolegama kako bismo izveli predstavu "B(j)egunci", 5. ožujka 2022. godine.

Predstava je također odigrana 23. ožujka 2022. u Đakovu, na međunarodnom festivalu kazališnih akademija Dioniz, u dvorani đakovačkog Centra za kulturu. Dvorana je za razliku od hale bila mnogo manja, te se ulaskom u njen prostor mnogo stvari promijenilo. Prostorni put se jako skratio, publika je bila mnogo bliže, te je sve trebalo prilagoditi. Mislim da su se u ovoj izvedbi te čari trajanja, protoka vremena, glazbe, daljine, otuđenosti nekih likova i sl. izgubile zbog skučenosti na sceni koju smo imali.

⁹Branko Gavella, *Glumac i kazalište*, Novi Sad, Sterijino pozorje, 1967. , str 39.

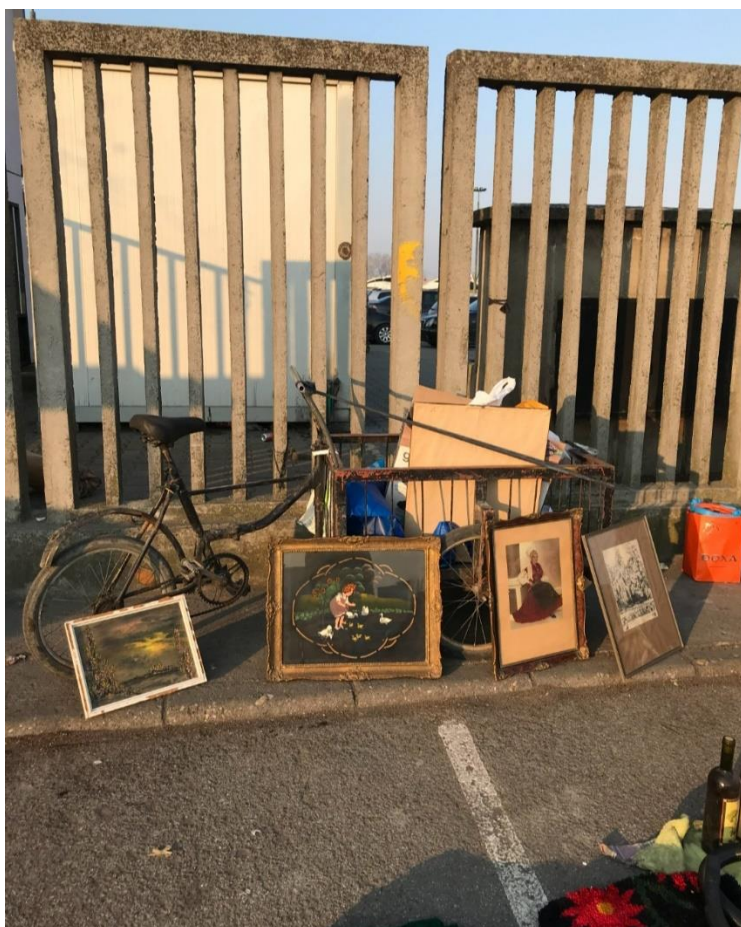
Slika 6: Premijera "B(j)egunaca" u Hali

Predstavu je u Đakovu osvježio novi glumac Marijan Josipović koji je imao ulogu popisivača stanovništva (u Novom Sadu je lik popisivača igrao Stefan Ostojić). Njegova uloga je prilagođena, tj. njegov lik je zamišljen kao lik koji bi u svakoj državi u kojoj igramo mogao igrati drugi glumac, po mogućnosti iz tog kraja. Ovdje se opet stavlja naglasak na poticanje međunarodne suradnje glumaca.

Isto tako, promjene i prilagodbe su slijedile na izvedbi u KPGT-u (Kazalište, Pozorište, Gledalište, Teatar) u Beogradu, 8. listopada 2022.

5. REKVIZITI I KOSTIMI

Za likovni identitet predstave zaslužne su Lara Bunčić i Ana Nara Ilić koje su svoje obrazovanje stekle na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu. Lara je bila zadužena za kostime, a Ana za scenografiju. U provedbi ideja u djelo pomagale su jedna drugoj i vrlo često upotpunjavale jedna drugu. Osnovna nit vodilja bila im je reciklaža. Tako smo mnogo kostima i rekvizita kupovali na novosadskom buvljaku „Najlon“ i prepravljali ih.

Slika 7 i 8: U potrazi za rekvizitom na buvljaku

U svemu što se radilo u predstavi, radili smo kao tim. Iako se u kazalištu takve stvari povjeravaju osobama zaduženima za to i čekamo da se rekviziti ili kostimi pojave na sceni, kod nas je to bilo drugačije. Ako bi netko od nas pronašao predmet koji bi mogao biti koristan za neki lik ili situaciju drugog glumca, odmah bismo to podijelili. I to su neki od elemenata za koje smatram da su doprinijele kvaliteti cijelog tima, ali i predstave. Na sceni je bilo mnogo predmeta koji se mogu povezati sa šumom, npr. lišće, grane, drveni kubusi koji su služili kao sjedalice ili stolovi. Također, mnogo kostima je bilo zemljanih tonova, pogotovo kod onih likova koji su duže boravili u Darkovoj zajednici, što je dodatno pojačalo atmosferu povezanosti s prirodom. Ovaj pažljivo osmišljen detalj dao je predstavi jedinstven vizualni i atmosferski identitet, doprinoseći ukupnoj autentičnosti i bogatstvu izvedbe.

Slika 9: Drveni kubus korišten u raznim svrhama

Slika 10: Kostimska proba

6. GLAZBA

Glazbu nismo imali, ona se sama dogodila. Glumica Ana u svoj je lik ukomponirala da se njena Slavica bavi stvaranjem glazbe pa tako kroz predstavu nastaje glazba koja se mijenja, isprepliće, uključuje pjevanje ostalih likova i naposljetku zaokružuje cijelu predstavu. Tekstove smo svi zajedno pisali, brisali i prepravljali.

Slika 11: Glumica Ana Milosavljević u ulozi Slavice

BEG

Ja bježim od tebe

a idem ka tebi

ko' putnik što stazu

traži u mraku

ja bježim od tebe

a pobegla ne bi

da sam tračak svetla pronašla na pragu

zašto ovaj put mora biti tako dalek?

zašto ovaj put mora biti tako dalek?

obuvam čizme vojnika i pastira

zar putnici nismo oduvek zavek

hodamo u mestu ne nalazeći mira

zašto ovaj put mora biti tako dalek?

zašto ovaj put mora biti tako dalek?

izuvam čizme i bosom nogom hodim

ulazim u vodu i zaranjam lice

u novom životu hoću da se rodim

međ' ljudima da budem kao živo biće

ja bježim od tebe, a idem ka tebi

ko duša što neće da napusti telo

domovinom svojom ja te zvala ne bih

da mi niti svoje nisi utkala smelo

ja bežim od tebe, a idem ka tebi...¹⁰

¹⁰Djelovi završne pjesme

Slika 12: Premijera, završna pjesma

7.ZAKLJUČAK

Zaključujući proces pisanja o stvaranju predstave i uloge Matilde, htjela sam istaknuti kako su predanost, suradnja i posvećenost svakog člana tima imali značajnu ulogu u stvaranju rezultata. Kroz duboko razmišljanje, istraživanje i neprestano produbljivanje uloga i odnosa, glumci su uspjeli stvoriti žive, slojevite likove koji su pridonijeli dubini priče. Kroz fleksibilnost i otvorenost u cijelom procesu, smatram da je postignut poseban atmosferski i vizualni identitet predstave. Tema migracija kojom smo se bavili predstavlja duboko razmišljanje i istraživanje složenih aspekata povezanih s kretanjem ljudi iz jednog mjesta u drugo. Istodobno, tema mi je otvorila pogled prema mnogim pitanjima kao što su identitet, dom, pripadnost i promjene u životima pojedinaca i zajednica. Imala sam priliku istražiti različite dimenzije migracija, uključujući ekonomske, političke, kulturne i socijalne aspekte. Grupno bavljenje i istraživanje ljudskih iskustava, globalnih pitanja i empatije prema onima koji su suočeni s izazovima putovanja i prilagodbe novim okruženjima, sjedinilo je tako unutarnje svjetove likova sa svijetom predstave. Ukazala se vrijednost svakog individualnog i

grupnog ulaganja u zajednički cilj, te je krajnji produkt – izvedba predstave B(j)egunci- rezultat umjetničkog rada, ali i odraz timskog duha, strasti i suradnje.

8. LITERATURA

1. K S. Stanislavski, *Rad glumca na sebi I*, CEKADE Zagreb, Zagreb, 1991.
2. K.S. Stanislavski, *Rad glumca na sebi II: Perspektiva glumca i uloge*, CEKADE Zagreb, Zagreb, 1991.
3. Višnja Kačić Rogošić, *Skupno osmišljeno kazalište*, Hrvatski centar ITI, 2017.
4. Archer, William, *Masks or faces?: A study in the Psychology of Acting*, Kessinger Publishing, LLC, 2010.
5. Nikola Batušić, *GAVELLA KNJIŽEVNOST I KAZALIŠTE*, Grafički zavod Hrvatske, 1983.
6. Branko Gavella, *Glumac i kazalište*, Novi Sad, Sterijino pozorje, 1967.

9. SLIKE

Slika 1: B(j)egunci – autor Rastko Zekić

Slika 2: Matilda - autor Rastko Zekić

Slika 3: određivanje događaja i tijeka radnje - privatni album

Slika 4: Matilda – autor Rastko Zekić

Slika 5: proba u kazališnoj sali Laze Kostića - privatni album

Slika 6: Premijera "B(j)egunaca" u Hali - autor Rastko Zekić

Slika 7 i 8: U potrazi za rekvizitom na buvljaku - privatni album

Slika 9: Drveni kubus korišten u raznim svrhama - autor Rastko Zekić

Slika 10: Kostimska proba - privatni album

Slika 11: Glumica Ana Milosavljević u ulozi Slavice - autor Rastko Zekić

10. SAŽETAK

Predstava „B(j)egunci“ diplomatska je predstava studentice glume i neverbalnog teatra Lucija Matković pod mentorstvom doc. art. Domagoja Mrkonjića. Studentica ovom predstavom završava svoje studiranje na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku.

U ovom pismenom radu detaljno sam analizirala proces svoga rada na predstavi "B(j)egunci", koristeći dnevnički i teorijski pristup kako bih dublje istražila svoje iskustvo. Uzimajući u obzir sve elemente predstave - autorstvo, režiju, te interakcije s drugim članovima tima - pokušala sam suobličiti svoje dojmove i promišljanja.

Opisala sam način na koji sam produbila karakterizaciju svog lika i istraživala njegove unutarnje motive i osjećaje. Izdvojila sam kako sam surađivala s redateljem i ostalim članovima tima kako bismo postigli skladan i autentičan prikaz predstave.

U svakom segmentu predstave, kao što su scena, rekviziti, kostimi i odnosi s drugim likovima, istražila sam najupečatljivije trenutke koji su oblikovali moj pristup i donijeli novu dubinu mom liku. Kroz duboku introspekciju, timski rad i predanost, uspjela sam razumjeti i obogatiti svoju ulogu u predstavi "B(j)egunci". Ovo iskustvo me potaknulo da nastavim raditi s istom strašću i odlučnošću, te da se približim ostvarenju svoje želje da postanem magistar glume.

Ključne riječi: migracije, proces, improvizacija, istraživanje, uloga

11. SUMMARY

The play "B(j)egunci" is a graduation performance by Lucija Matković, a student of acting and non-verbal theatre, under the mentorship of doc. art. Domagoj Mrkonjić. With this performance, the student concludes her studies at the Academy of Arts and Culture in Osijek.

In this written work, I have thoroughly analyzed the process of my work on the play "B(j)egunci," using a journal and theoretical approach to delve deeper into my experience.

Taking into account all the elements of the production - authorship, direction, and interactions with other team members - I attempted to shape my impressions and reflections.

I described how I deepened the characterization of my character and explored their inner motives and emotions. I highlighted how I collaborated with the director and other team members to achieve a harmonious and authentic portrayal of the play.

In each aspect of the production, such as the stage, props, costumes, and interactions with other characters, I explored the most memorable moments that shaped my approach and added new depth to my character. Through deep introspection, teamwork, and dedication, I managed to understand and enrich my role in the play "B(j)egunci." This experience inspired me to continue working with the same passion and determination and to come closer to achieving my goal of becoming a master of acting.

Keywords: migrations, process, improvisation, research, role

12. ŽIVOTOPIS

Lucija Matković rođena je 5. srpnja 1993. godine u Zadru. Pohađala je Osnovnu školu Šime Budinića, te srednju Ekonomsko-birotehničku i trgovačku školu u Zadru. Preddiplomski studij glume i lutkarstva na Umjetničkoj akademiji u Osijeku upisuje 2016. godine. Studij završava radom na predstavama *Crveni nosovi* pod mentorstvom doc. art. Jasmina Novljakovića i *Med blatom i zvezdami* pod mentorstvom izv. prof. art D. Maje Lučić-Vuković i doc. art. Tamare Kučinović te tako stječe prvostupničko zvanje. Potom upisuje diplomski studij Glume i Neverbalnog teatra na istoj akademiji promijenjenog naziva- Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Nastupala je s predstavama na mnogim festivalima: Monte Librić, Jaje, MDF Šibenik, Metaformy (Wroclaw, Poljska), Seobe duša (Novi Sad), BESA kazališni festival, i drugi. Pohađala je radionice raznih voditelja: Matija Ferlin, Ivan Buljan, Tomasz Rodowicz, Marin Lemić, Elina Toneva, Zoran Petrović, Sandrine Hudl, Beth Cassani, itd. Tečno govori engleski, a kroz studiranje i umjetnički rad svladala je žongliranje, osnove društvenih i dvorskih plesova, izradu stolnih i ručnih lutaka i drugo. Bavi se glumom, lutkarskom animacijom, fizičkim, uličnim, vizualnim te glazbenim teatrom. Vodila je dramske radionice za djecu. Trenutno radi u Zagrebu kao klaundoktor u

organizaciji Crveni Nosovi, te razne projekte u Zadru i Zagrebu. Bavi se glumom, lutkarskom animacijom, neverbalnim, uličnim, vizualnim te glazbenim teatrom.